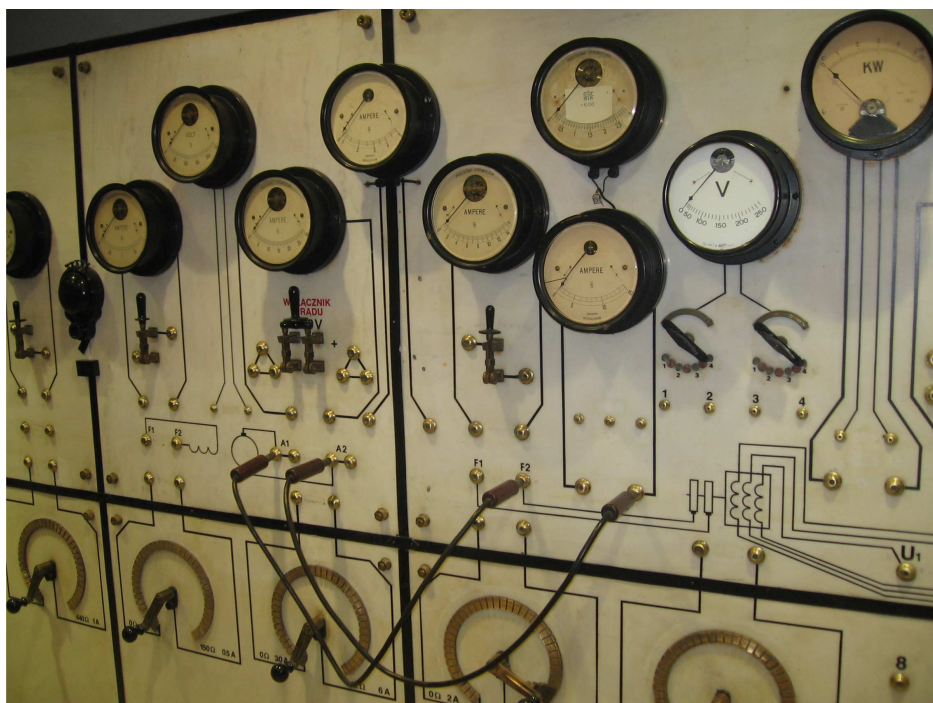

I Sympozjum Historia Elektryki

SHE'2015

Gdańsk, 29 - 30 czerwca 2015

PROGRAM

ORGANIZATORZY

Centralna Komisja Historyczna Stowarzyszenia Elektryków Polskich
Wydział Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej
Oddział Gdański Stowarzyszenia Elektryków Polskich
Instytut Historii Nauki im. L. i A. Birkenmajerów Polskiej Akademii Nauk
Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej

KOMITET NAUKOWY

dr hab. inż. Jerzy Hickiewicz, em. prof. PO – przewodniczący
dr inż. Jan Felicki, em. prof. PW
dr inż. Aleksander Gąsiorski
dr inż. Zbigniew Lubczyński
dr hab. Sławomir Łotysz, prof. PAN
dr inż. Andrzej Marusak
prof. dr hab. Bolesław Orłowski
prof. dr hab. inż. Zbigniew Porada
dr inż. Piotr Szymczak
dr hab. inż. Dariusz Świsulski, prof. PG
dr Zbigniew Tucholski

KOMITET ORGANIZACYJNY

Dariusz Świsulski – przewodniczący
Marek Behnke
Mateusz Bulwan
Maciej Galik
Andrzej Kuczyński
Iwona Sztompka
Anna Zaporowska

SPONSOR SYMPOZJUM

PROGRAM RAMOWY

Poniedziałek 29.06.2015

8.00-15.00	Rejestracja uczestników (przed E-1)
9.00- 9.30	Otwarcie konferencji (Audytorium E-1)
9.30-10.25	Sesja I - <i>Alfons Hoffmann patronem roku</i> (Audytorium E-1)
10.30	Odsłonięcie tablicy poświęconej Alfonsowi Hoffmannowi (wejście do budynku WEiA)
10.40	Wspólna fotografia uczestników przed budynkiem WEiA PG
10.45-12.15	Przerwa kawowa (E-28) Zwiedzanie: Wystawa "Sylwetki i dokonania polskich elektryków" (przed E-1) Zabytkowe wyposażenie Laboratorium Maszyn Elektrycznych (zaplecze E-1) Wystawa zabytkowych przyrządów pomiarowych (E-21) Wystawa medali i walorów filatelistycznych o tematyce elektrotechnicznej (E-21) Wystawa książek na temat historii elektrotechniki (E-21)
12.15-13.15	Sesja II - <i>Polacy zasłużeni dla elektryki</i> (Audytorium E-1)
13.15-13.30	Przerwa
13.30-15.00	Sesja III - <i>Początki zastosowań elektrotechniki</i> (Audytorium E-1)
15.00-16.15	Obiad, restauracja „Kwadratowa” (Bratniak)
16.15-17.15	Sesja IV - <i>Historia rozwiązań technicznych</i> (Audytorium E-1)
16.15-17.15	Zebrań Centralnej Komisji Historycznej SEP i Komitetu Naukowego I SHE (E-28)
17:30	Wyjazd do Gdańska, spacer z przewodnikiem
20:00	Kolacja, Restauracja Cała Naprzód, Gdańsk, ul. Tokarska 21/25
22:30	Przejazd do Domu Studenckiego

Wtorek 30.06.2015

8.15- 9.45	Sesja V - <i>Historia Stowarzyszenia Elektryków Polskich</i> (Audytorium E-1)
9.45-10.00	Przerwa
10.00-11.00	Sesja VI - <i>Historia przemysłu i organizacji elektrotechnicznych</i> (Audytorium E-1)
11.00-11.30	Przerwa kawowa (Poziom 0)
11.30-12.45	Sesja VII - <i>Historia szkolnictwa elektrotechnicznego</i> (Audytorium E-1)
12.45-13.00	Przerwa
13.00-14.00	Sesja VIII - <i>Współcześni zasłużeni elektrycy</i> (Audytorium E-1)
14:15	Obiad, restauracja „Kwadratowa” (Bratniak)
15.15	Wyjazd do Straszyna Zwiedzanie zabytkowej elektrowni wodnej
ok. 18:00	Zakończenie Sympozjum, powrót do Gdańska

PROGRAM OBRAD

Sesja I, **Alfons Hoffmann patronem roku**

poniedziałek 29.06.2015, Auditorium E-1

przewodniczący: dr hab. inż. Jerzy Hickiewicz, prof. PO

- 9.30- 9.45   *Dariusz Świsulski*
Upamiętnienie polskich elektryków
- 9.45- 9.55   *Tadeusz Domżański*
Prof. Alfons Hoffmann (1885-1963).
Wybitny pionier polskiej elektroenergetyki i elektrotermii
- 9.55-10.25   Projekcja filmu:
W holdzie profesorowi Alfonsowi Hoffmannowi

Sesja II, **Polacy zasłużeni dla elektryki**

poniedziałek 29.06.2015, Auditorium E-1

przewodniczący: dr inż. Aleksander Gąsiorski

- 12.15-12.30   *Jan Henryk Taff*
Ks. Józef Herman Osiński – w gronie Pijarów
Tadeusz Ochenduszek
Kolegium Pijarskie w Rzeszowie w okresie pobytu w nim Józefa Hermana Osińskiego
Grzegorz Masłowski
Wkład Józefa Hermana Osińskiego w rozwój ochrony odgromowej w Polsce
- 12.30-12.45   *Jerzy Hickiewicz, Przemysław Sadłowski*
140 lecie urodzin Mieczysława Pożaryskiego (1875-1945)
- 12.45-13.00   *Jerzy Hickiewicz*
Fenomen Szpotańskiego
Jerzy Hickiewicz, Zbigniew Ławrowski
Historia utworzenia przedsiębiorstwa Energotest-Diagnostyka
- 13.00-13.15   *Witold Parteka*
Wybrani, znani twórcy patentów, wynalazków oraz norm na Wydziale Elektrycznym,
Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej

Sesja III, **Początki zastosowań elektrotechniki**

poniedziałek 29.06.2015, Auditorium E-1

przewodniczący: dr inż. Zbigniew Lubczyński

- 13.30-13.45   *Andrij Kryżaniwskij*
Prąd stały czy przemienny. Jak to było na początku elektryfikacji Lwowa
- 13.45-14.00   *Zbigniew Filinger*
Początki energii prosumenckiej na Mazowszu w XIX wieku
- 14.00-14.15   *Tomasz Gliniecki*
Wprowadzenie napędu elektrycznego do komunikacji miejskiej na przykładzie
tramwajów elbląskich (1895 r.)
- 14.15-14.30   *Aleksander Gąsiorski*
Telegraf elektromagnetyczny na drodze żelaznej warszawsko-wiedeńskiej
w Częstochowie i okolicy do 1864 roku
- 14.30-14.45   *Eligiusz Pawłowski, Dariusz Świsulski*
Propagowanie elektrotechniki w latach 20 i 30 XX wieku na przykładzie samouczków
technicznych Wydawnictwa Brunona Kotuli
- 14.45-15.00   *Stefan Gierlotka*
Poznanie wpływu prądu elektrycznego na człowieka

Sesja IV, Historia rozwiązań technicznych

poniedziałek 29.06.2015, Audytorium E-1

przewodniczący: prof. dr hab. inż. Mykhaylo Dorozhovets

- 16.15-16.30 *Grzegorz Jeziernski*
Początki lampy rentgenowskiej
- 16.30-16.45 *Jacek Kuszniern*
Początki techniki światłowodowej
- 16.45-17.00 *Tadeusz Janowski, Leszek Jaroszyński*
Magnetyczne mnożniki częstotliwości – badania naukowe w Politechnice Lubelskiej w latach 1968-2014
- 17.00-17.15 *Andrzej Skorupski*
UMC-1 – pierwszy produkowany seryjnie polski komputer

Sesja V, Historia Stowarzyszenia Elektryków Polskich

wtorek 30.06.2015, Audytorium E-1

przewodniczący: dr inż. Jan Felicki, em. prof. PW

- 8.15- 8.30 *Jan Janusz Pawłowicz*
Zarys powstania i rozwoju stowarzyszeń działających w dziedzinie elektryki w Polsce na tle historii tej dziedziny
- 8.30- 8.45 *Jan Strzałka, Zbigniew Porada*
Krakowski Oddział Stowarzyszenia Elektryków Polskich w latach 1919-2014
- 8.45- 9.00 *Zbigniew Lubczyński*
Działania na rzecz upamiętnienia dokonań Oddziału Wrocławskiego SEP
- 9.00- 9.15 *Tomasz Eugeniusz Kołakowski*
95 lat Oddziału Zagłębia Węglowego SEP
- 9.15- 9.30 *Andrzej Marusak*
Sekcja Automatyki i Pomiarów Oddziału Warszawskiego SEP im. Kazimierza Szpotańskiego (1959-2015)
- 9.30- 9.45 *Piotr Szymczak, Paweł Prajzendanc, Adam Kowal*
Zarys 50-letniej działalności Centralnej Komisji Młodzieży i Studentów SEP

Sesja VI, Historia przemysłu i organizacji elektrotechnicznych

wtorek 30.06.2015, Audytorium E-1

przewodniczący: prof. dr hab. inż. Zbigniew Porada

- 10.00-10.15 *Jacek Marecki*
Działalność Komitetu Elektryfikacji Polski PAN w latach 1956-1961
- 10.15-10.30 *Janusz Nowastowski*
Rozwój przemysłu elektrotechnicznego na tle przemian własnościowych w latach 1989-2011
- 10.30-10.45 *Wanda Gryglewicz-Kacerka, Jarosław Kacerka*
Powstanie Oddziału Łódzkiego PTETiS
- 10.45-11.00 *Anna Szlachta, Dorota Kuźniar*
Międzynarodowe Seminarium Metrologów, geneza – historia – rozwój

Sesja VII, **Historia szkolnictwa elektrotechnicznego**

wtorek 30.06.2015, Audytorium E-1

przewodniczący: dr inż. Piotr Szymczak

- 11.30-11.45 *Jerzy Hickiewicz, Przemysław Sadłowski*
Początki polskiego elektrotechnicznego szkolnictwa wyższego
- 11.45-12.00 *Jacek Ryszard Przygodzki, Wojciech Urbański*
Wydział Elektryczny Politechniki Warszawskiej od powstania do roku 1951
- 12.00-12.15 *Mykhaylo Dorozhovets, Orest Ivakhiv*
Metrologia elektryczna na Politechnice Lwowskiej - zarys historyczny
- 12.15-12.30 *Barbara Ząbczyk-Chmielewska*
Z historii Politechniki Gdańskiej 1904-1945
- 12.30-12.45 *Zbigniew Porada, Marek Rejmer*
40 lat kierunku studiów „Elektrotechnika” na Politechnice Krakowskiej

Sesja VIII, **Współcześni zasłużeni elektrycy**

wtorek 30.06.2015, Audytorium E-1

przewodniczący: dr inż. Andrzej Marusak

- 13.00-13.15 *Jan Strzałka, Zbigniew Porada*
Prof. Zbigniew Jasicki (1915-2001) - współtwórca polskiego systemu elektroenergetycznego
- 13.15-13.30 *Wojciech Urbański*
Profesor Eugeniusz Koziej – naukowiec, dydaktyk, społecznik
- 13.30-13.45 *Jerzy Hickiewicz, Przemysław Sadłowski*
Stefan Kudelski (1929-2013)
- 13.45-14.00 *Andrzej Wac-Włodarczyk*
Sylwetka naukowa profesora Tadeusza Janowskiego

Informacja dla prelegentów

Zalecany program do przygotowania prezentacji to PowerPoint. Prosimy prezentację zapisać na pamięci przenośnej w pliku ppt, pptx, pps lub pdf.

W trakcie przerwy przed każdą sesją będzie możliwość przekopiowania pliku na dysk komputera wykorzystywanego do prezentacji.

Ze względu na dużą liczbę prezentacji i ograniczony czas, na przedstawienie referatu zaplanowano do 10 min, a łącznie z dyskusją do 15 minut. Dlatego prosimy o przygotowanie wystąpień w formie komunikatów i ograniczenie się do przedstawienia tylko najważniejszych tez referatu. **Bardzo prosimy przewodniczących sesji i referentów o rygorystyczne przestrzeganie harmonogramu.** Uczestnicy otrzymali elektroniczną wersję Zeszytów Naukowych WEiA PG z prezentowanymi artykułami przed konferencją, dlatego mogli uzyskać dodatkowe informacje z treści tych artykułów.

Odślonięcie tablicy poświęconej Alfonsowi Hoffmannowi

Poniedziałek 29.06.2015, godz. 10.30

Pamiątkowa tablica Alfonsa Hoffmanna - wstępny projekt

do odbudowy elektrowni wodnej, całkowicie zdemontowanej przez Armię Czerwoną. Po przekazaniu dokumentacji turbin stronie radzieckiej, został w 1949 roku zwolniony z pracy. Przeniósł się na Politechnikę Gdańską, gdzie w latach 1949 - 1957 pracował w Katedrze Energetyki u prof. Kazimierza Kopeckiego, prowadząc wykłady z elektrowni wodnych, sieci elektrycznych i grzejnictwa. W 1953 roku rozpoczął pracę jako generalny projektant w Biurze Studiów Gospodarki Wodnej, a potem jako kierownik Zakładu Konstrukcji Wodnych i Śródlądowych w Instytucie Budownictwa Wodnego PAN. Tam też w 1957 roku otrzymał nominację na profesora nadzwyczajnego.

Ważną domeną działalności Alfonsa Hoffmanna była praca społeczna, był on urodzonym społecznikiem. Już jako student drugiego roku dyrygował chórem Lutnia w Gdańsku. Zakładał ogniska śpiewacze w Kartuzach, Wejherowie i Gdańsku.

Drugim polem działania było Stowarzyszenie Elektryków Polskich. Już w grudniu 1918 roku wstąpił do Stowarzyszenia Techników w Poznaniu. W 1921 roku założył Toruńskie Koło SEP i był w latach 1921-1931 jego pierwszym prezesem. Koło SEP w 1924 roku przekształca się w Oddział, a Alfons Hoffmann zostaje jego pierwszym prezesem. Zasłynął w SEP jako prezes, który wystąpił z propozycją, odbycia walnego zjazdu SEP na Bałtyku.

Alfons Hoffmann zmarł 30 grudnia 1963 roku.

Stowarzyszenie Elektryków Polskich oraz Polskie Towarzystwo Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej ogłosiły Alfonsa Hoffmanna patronem roku 2015.

Informacja o Alfonsie Hoffmannie na podstawie artykułu Tadeusza Domżańskiego

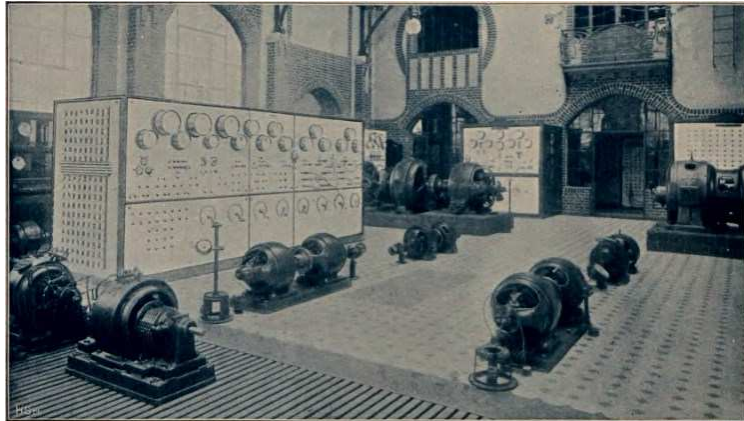
*Autorką projektu tablicy i jej modelu gipsowego jest **Dobrochna Surajewska** - gdańska artystka rzeźbiarz. Jest ona autorką licznych realizacji mało- i wielko-formatowych, często będących integralną częścią projektów architektonicznych. Brała udział w wystawach indywidualnych i zbiorowych, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Współpracuje z Mennicą Polską S.A., projektując medale i numizmaty, monety obiegowe, kolekcjonerskie oraz inwestycyjne. Dobrochna Surajewska jest laureatką polskich i zagranicznych konkursów medalierskich.*

Wystawy

Poniedziałek 29.06.2015, godz. 10.45-12.00

Zabytkowe wyposażenie Laboratorium Maszyn Elektrycznych z 1904 roku (zaplecze E-1)

Po laboratorium będzie oprowadzał mgr inż. Andrzej Kuczyński

Laboratorium Maszyn Elektrycznych po uruchomieniu w 1904 roku. Na pierwszym planie zespoły maszynowe dla studentów (pierwszy z nich na podłodze ażurowej), w głębi przetwornice dużej mocy: po lewej zespół II, a po prawej – zespół I

Laboratorium Maszyn Elektrycznych bądź z dużego audytorium.

- Zespół II – przetwornica dwumaszynowa z silnikiem bocznikowym 500/1000 obr/min, 90 KM przy 1000 obr/min oraz prądnicą trójfazową 25/50 Hz, 110/220 V, 50/100 kVA, ustawionymi na prawo od głównego wejścia. Zespół mógł zasilać dowolne pomieszczenia budynku, ale był przeznaczony przede wszystkim do zasilania transformatorów probierczych w Laboratorium Wysokich Napięć.

- Zespół III – przetwornica do prób wieloprądowych, złożona z silnika 12 KM i prądnicy prądu stałego 8/2,7 V, 1000/200 A, ustawiona na lewo od głównego wejścia, tuż przy oknie wychodzącym na korytarz przyziemia.

Poza wspomnianymi przetwornicami dużej mocy w Laboratorium Maszyn Elektrycznych zainstalowano osiem stanowisk dydaktycznych wyposażonych w zespoły o mocy 5 kW, złożone z maszyn wirujących, pracujących zależnie od potrzeby jako silniki lub prądnice, i transformatorów o przekładni znamionowej 1:1. Część laboratorium, przeznaczoną do ustawienia rezystorów wodnych, wyposażono w podłogę ażurową z teownikami, a pod nią w piwnicy wykonano odwodnienie. Kłapa w podłodze i wciągnik o udźwigu 1,5 t pozwalały przenosić maszyny z laboratorium do piwnicy i na odwrót.

Studenci rozpoczynali ćwiczenia od łączenia układu probierczego na marmurowych tablicach rozdzielczych, na których wyprowadzono przyłączenia mierników, rezystorów i uzwojeń maszyn w postaci zacisków śrubowych i (lub) jednobiegunowych gniazd wtykowych. Do połączeń służyły izolowane przewody jednożyłowe o trzech przekrojach, zakończone wtykami lub – przewody o najmniejszym przekroju – końcówkami do przykręcania.

Obecny wygląd zabytkowego wyposażenia laboratorium

Opis laboratorium z: Musiał E.: Dzieje Wydziału Elektrotechniki i Automatyki (1904–2004). Politechnika Gdańska. Wydział Elektrotechniki i Automatyki wczoraj i dziś. Gdańsk 2004

Wystawy

Poniedziałek 29.06.2015, godz. 10.45-12.00

Wystawa zabytkowych przyrządów pomiarowych (E-21)

Po wystawie oprowadza dr inż. Marek Wołoszyk, doc. PG

Prezentowane na wystawie przyrządy pomiarowe pochodzą z Laboratorium Miernictwa Elektrycznego Politechniki Gdańskiej. Najstarszy eksponat to elektrodynamometr Siemens'a z końca XIX wieku. Na wystawie można też zobaczyć teleskop będący urządzeniem odczytowym galwanometru, kompensator napięcia w układzie Rapsa firmy Siemens und Halske, wzorcowe rezystory ze znakami legalizacji z początku XX wieku, szereg mierników elektromechanicznych z lat 20-30 XX wieku i inne.

Wystawa książek o historii elektrotechniki, uczelni technicznych i historii SEP (E-21)

Prezentowane książki pochodzą z prywatnej biblioteczki Dariusza Świsulskiego

Wśród prezentowanych książek są m.in.: przygotowane pod redakcją prof. Jerzego Hickiewicza kilkusetstronicowe wydawnictwo "Polacy zasłużeńi dla elektryki. Początki elektrotechnicznego szkolnictwa wyższego, pionierzy elektryki" i książka-album "Historia elektrotechniki" Stefana Gierlotki. Są książki będące biografiami zasłużonych elektryków, m.in. Stanisława Szpora, Alfonsa Hoffmanna, Stanisława Fryze, Kazimierza Szpotańskiego, Romana Dzieślewskiego.

Duża liczba książek opisuje działalność Oddziałów Stowarzyszenia Elektryków Polskich (Rzeszowskiego, Tarnobrzeskiego, Częstochowskiego, Gorzowskiego, Poznańskiego, Łódzkiego, Bielsko-Bialskiego, Tarnowskiego, Radomskiego, Gdańskiego, Koszalińskiego, Piotrkowskiego) oraz wydziałów wyższych uczelni, na których prowadzone są kierunki związane z elektrycznością (Wydział Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji Uniwersytetu Zielonogórskiego, Wydział Elektryczny Politechniki Poznańskiej, Wydział Elektrotechniki i Informatyki Politechniki Rzeszowskiej, Wydział

Elektryczny Politechniki Warszawskiej, Wydział Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej, Wydział Automatyki, Elektroniki i Informatyki Politechniki Śląskiej). Są też wydawnictwa opisujące rozwój energetyki, m.in. Elektroenergetyka na dawnych i obecnych ziemiach polskich w ikonografii, ale również ograniczające się do wybranego regionu: Pomorza Zachodniego, Pomorza Gdańskiego, czy rejonu Tarnowa).

Wystawa medali i walorów filatelistycznych o tematyce elektrotechnicznej (E-21)

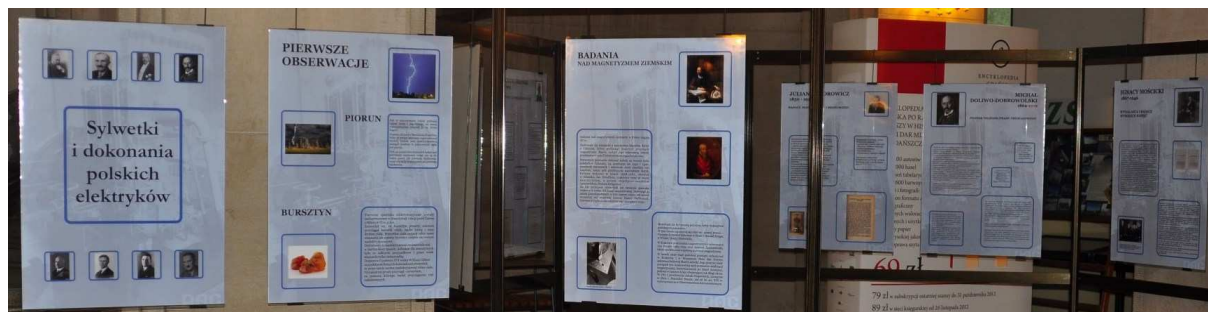
Prezentowane na wystawie obiekty pochodzą z prywatnych zbiorów Dariusza Świsulskiego

Na wystawie przedstawiono kilkadziesiąt medali, kart pocztowych i stempli. Są one poświęcone zasłużonym elektrykom, upamiętniają ważne wydarzenia, czy rocznice związanymi ze Stowarzyszeniem Elektryków Polskich, są medale emitowane przez elektrownie i zakłady energetyczne, czy przedsiębiorstwa związane z elektrotechniką.

Wystawa "Sylwetki i dokonania polskich elektryków" (przed wejściem do E-1)

Wystawa przygotowana przez panią mgr Agnieszkę Leszczewicz z Filii Biblioteki Głównej na Wydziale Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej

Zwiedzanie Gdańska

Poniedziałek 29.06.2015, wyjazd do Gdańska godz. 17:30

Spacer z przewodnikiem - panią Barbarą Ząbczyk-Chmielewską, przewidywany czas ok. 2 godziny

Zwiedzanie rozpoczyna się od kompleksu dawnej gdańskiej elektrowni na wyspie Ołowianka, który został wybudowany w latach 1897-1898, w kolejnych latach rozbudowany. Elektrownia „Ołowianka” funkcjonowała do 1997 roku, kiedy budynki i tereny przez nią zajmowane przekazano Skarbowi Państwa na cele kulturalne. Po przeprowadzonej w latach 1998-2007 adaptacji obiektów, w gmachu elektrowni otwarto nową siedzibę Polskiej Filharmonii Bałtyckiej im. Fryderyka Chopina.

W dalszej części spaceru będzie można zobaczyć najciekawsze miejsca starego Gdańska. Planowana trasa: Soldek, Muzeum Morskie (spichlerze "Panna" "Miedź" i "Oliwski"), przystań jachtowa Marina Gdańsk, Brama Zielona, termometr Fahrenheita, Złota Kamienica, Dwór Artusa, Fontanna Neptuna, Ratusz Głównego Miasta, Dom Uphagena, Złota Brama, Katownia i Wieża Więzienna, Brama Wyżynna, Zbrojownia, Bazylika Mariacka, Kamienica Gotyk, ul. Mariacka, Żuraw.

Spacer po Gdańsku kończymy w restauracji "Cała Naprzód" z widokiem na Wyspę Spichrzów oraz przystań jachtową.

Zwiedzanie zabytkowej elektrowni wodnej Straszyn

Wyjazd - wtorek 30.06.2015, godz. 15:15

Elektrownia w Straszynie została uruchomiona w październiku 1910 roku jako pierwsza siłownia na Raduni. Inwestycja powstała z inicjatywy Rady Powiatu Gdańsk Wyżyny, w celu zapobiegania wiosennym powodziom, podczas których wody Raduni zagrażały terenom na przedpolu fortów gdańskich (rejon na południe

od miasta wzdłuż Motławy). Zbiornik retencyjny w Straszynie miał ograniczyć spływ wód roztopowych i zatrzymać rumowisko wleczone przez wezbraną Radunię. Początkowo w elektrowni pracowały dwa hydrozespoły składające się z turbin Francisa o osi poziomej, zamontowane w kotłach stalowych i generatorów synchronicznych, jednakże w 1935 roku, ze względu na lepsze rozpoznanie możliwości energetycznych stopnia w Straszynie i rosnące zapotrzebowanie na energię elektryczną, dobudowano trzeci hydrozespół, o największej mocy i przepływie, składający się z turbiny śmigłowej pionowej i generatora. Ta pierwsza i najbardziej znacząca modernizacja elektrowni była podyktowana również potrzebą przystosowania Straszyna do pracy w kaskadzie z powstałymi w latach dwudziestych siłowniami w Łapinie i Bielkowie.

Podczas wojny elektrownia pracowała. Tuż przed wyzwoleniem Niemcy uszkodzili budowlę hydrotechniczne i wywieźli część wyposażenia, jednak dzięki pomocy miejscowej ludności udało się odzyskać urządzenia, a naprawa uszkodzeń została zakończona w połowie czerwca 1945 roku. Po raz pierwszy napięcie podano 19 czerwca 1945 roku do zasilania gdańskiej sieci

tramwajowej - mimo spornej wyrwy w koronie zapory - pozostałości po bombardowaniu, lub próbie celowego wysadzenia zapory i obniżonego poziomu piętrzenia. W elektrowni pracują do dziś podstawowe urządzenia - hydrozespoły, stanowiące pierwotne wyposażenie, zbudowane jak ten pierwszy o czym informują tabliczki na obudowie turbiny, w 1909 roku, a trzeci w 1937.

Zbiornik elektrowni, zwany jeziorem Goszyńskim lub Straszynskim stanowił w latach powojennych, do wczesnych 70-tych ub. wieku, ośrodek wypoczynkowo-rekreacyjny dla okolicznej ludności i gdańszczan. Po wybudowaniu ujęcia wody pitnej dla Gdańska w 1983 roku objęty strefą ochronną, zamknięty dla turystyki i rekreacji.

Źródło informacji: <http://www.energa-wytwarzanie.pl/odnawialne-źródła-energii/energia-wodna/elektrownie-wodne-male-segment/189-elektrownie-wodne-na-raduni/straszyn.html>

Streszczenia referatów

Sesja I, **Alfons Hoffmann** patronem roku

Dariusz Świsulski

Upamiętnienie polskich elektryków

W artykule przedstawiono działania mające na celu zachowanie w pamięci zasłużonych polskich elektryków. Działania te obejmują patronaty kolejnych lat nadawane przez Polskie Towarzystwo Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej oraz Stowarzyszenie Elektryków Polskich, patronaty Oddziałów SEP, szkół, budynków i audytoriów, nazwy ulic, tablice pamiątkowe i popiersia, medale, znaczki i karty pocztowe, monografie i filmy. Pozwala to na przypomnienie o znaczącym dorobku tych osób.

Tadeusz Domżański

Prof. Alfons Hoffmann (1885-1963). Wybitny pionier polskiej elektroenergetyki i elektrotermii

Prezentowano biografię Alfonsa Hoffmanna. Po skończeniu studiów, rozpoczął on pracę zawodową w Niemczech. Po powrocie do Polski w 1920 roku budował elektrownie Gródek i Żur. Skończył budowę systemu energetycznego Pomorza i został Dyrektorem Naczelnym „Ślązeli”. Odbudowywał elektrownię Dychów. Został zwolniony z przyczyn politycznych. Przeszedł na Politechnikę Gdańską, dalej do Instytutu Budownictwa Wodnego. Uznany za talent inżynierski i wulkan energii. Wybitny pionier elektroenergetyki i elektrotermii.

Projekcja filmu

W hołdzie profesorowi Alfonsowi Hoffmannowi

Scenariusz: Tadeusz Domżański.

Realizacja: Adam Gajewski.

Zdjęcia i montaż: Artur Owczarczak PSM.

Kierownik produkcji: Monika Grabarek.

Muzyka: Jędrzej Kubiak.

Stowarzyszenie Elektryków Polskich Oddział Bydgoski 2013.

Sesja II, **Polacy** zasłużeń dla elektryki

Jan Henryk Taff

Ks. Józef Herman Osiński – w gronie Pijarów

W artykule przedstawiono historię Zakonu Pijarów poczynając od jego powstania w 1614 r. w Rzymie. Opisano też działalność pijarów w Polsce, od ich sprowadzenia w 1642 r. Omówiono działalność pijara-reformatora ks. Stanisława Konarskiego (1700-1773) i innych wybitnych polskich pijarów. Przedstawiono krótko życiorys pijara ks. J. H. Osińskiego (1738-1802), jego zainteresowanie chemią i fizyką, jego działalność wydawniczą w szczególności jako autora pierwszego polskiego dzieła w dziedzinie elektryczności o ubezpieczeniu od piorunów.

Tadeusz Ochendusko

Kolegium Pijarskie w Rzeszowie w okresie pobytu w nim Józefa Hermana Osińskiego

Józef Herman Osiński związany był z Kolegium Pijarskim w Rzeszowie w latach 1757–1758 (lub 1757–1759) jako uczeń oraz w latach 1778 i 1783 – 1786 jako nauczyciel. Pobyt prekursora elektryczności w mieście nad Wisłokiem jest mało znany. Z zachowanych źródeł i powstałych na podstawie ich analizy opracowań wiemy, jak wyglądały budynek szkolny i kościół oraz ich wyposażenie i obejście, gdy Osiński przebywał w Rzeszowie. Znamy kilku jego wychowawców (prefektów Floriana Grochowskiego i Marcina Moszczeńskiego, nauczyciela Andrzeja Jodłowskiego), kilku kolegów szkolnych (Patrycego Skaradkiewicza, Stanisława Ładowskiego i Michała Siekierzyńskiego) oraz współpracowników z okresu, gdy był wykładowcą (Gabriela Szybińskiego i Józefa Piotrowskiego). Wymienieni pijarzy cechowali się wszechstronnością. Wnieśli znaczący wkład do nauki i dydaktyki, byli kronikarzami, tłumaczami, poetami i nie ulega wątpliwości, że wywarli duży wpływ na rozwój zainteresowań J. H. Osińskiego. Do poznania sylwetek innych osób, z którymi zetknął się w rzeszowskim kolegium „pierwszy polski elektryk” niezbędne są systematyczne badania historyków regionalistów.

Grzegorz Masłowski

Wkład Józefa Hermana Osińskiego w rozwój ochrony odgromowej w Polsce

W artykule przedstawiono najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem ochrony odgromowej w Polsce i na świecie w drugiej połowie XVIII wieku oraz dokonano charakterystyki pierwszego podręcznika elektrotechniki J. H. Osińskiego „Sposob Ubezpieczający Życie y Maiątek od Piorunów”, wydanego w Warszawie w 1784 r. Proponowane w podręczniku rozwiązania techniczne porównano z aktualnymi wymaganiami w zakresie ochrony odgromowej. Z przedstawionej analizy dzieła J. H. Osińskiego, będącego syntezą ówczesnego stanu wiedzy, wynika, że jego pionierska praca stanowi bardzo ważną pozycję w historii polskiego piśmiennictwa elektrotechnicznego i może być dzisiaj przykładem wysokiego poziomu technicznego ówczesnego państwa polskiego w nowej dziedzinie ochrony odgromowej.

Jerzy Hickiewicz, Przemysław Sadłowski

140 lecie urodzin Mieczysława Pożaryskiego (1875-1945)

W artykule przedstawiono sylwetkę profesora Mieczysława Pożaryskiego, inżyniera elektryka, współtwórcę, pierwszego i wieloletniego prezesa Stowarzyszenia Elektryków Polskich (1919-1928). Od 1899 r. nauczał w szkole im. Wawelberga i Rotwanda w Warszawie. Od 1902 r. był asystentem w katedrze elektrotechniki Warszawskiego Instytutu Politechnicznego. Od 1919 r. profesor elektrotechniki Politechniki Warszawskiej, był tam kilkakrotnie wybierany na dziekana Wydziału Elektrycznego. Działał również w wielu stowarzyszeniach związanych z elektrotechniką. Wieloletni redaktor „Przeglądu Elektrotechnicznego” i „Wiadomości Elektrotechnicznych”, autor wielu podręczników i artykułów.

Jerzy Hickiewicz

Fenomen Szpotańskiego

W artykule opisano działalność Kazimierza Szpotańskiego w założonej przez niego 1918 r. fabryce aparatów elektrycznych: motywacyjne sposoby zarządzania ludźmi, pokonanie kryzysu, wielki rozwój fabryki, przetrwanie II wojny światowej i wielkie plany na przyszłość. Pokazano również jak w nowym ustroju zmarnowano szanse rozwoju polskiego przemysłu aparatów elektrycznych.

Jerzy Hickiewicz, Zbigniew Ławrowski

Historia utworzenia przedsiębiorstwa Energotest-Diagnostyka

W artykule opisano powstawanie stacji prób w Elektrowni Opolo. Następnie pokazano jak wyodrębniono ją w samodzielne przedsiębiorstwo pomiarowe. Przedstawiono krótko zakres prac jakie wykonuje to przedsiębiorstwo.

Witold Parteka

Wybrani, znani twórcy patentów, wynalazków oraz norm na Wydziale Elektrycznym, Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej

W artykule przedstawiono sylwetki wybranych znanych wykładowców Politechniki Gdańskiej z Wydziału: Elektrycznego, Elektrotechniki i Automatyki. Ignacy Gościcki był jednym z pierwszych nauczycieli akademickich, a pozostałych sześć osób (Stefan Grudziecki, Andrzej Grono, Tadeusz Lipski, Ryszard Roskosz i Wojciech Winiarski oraz Jacek Żyborcki) to studenci i absolwenci różnych roczników Wydziału Elektrycznego PG po 1945 r. Opublikowano ich zróżnicowane biogramy, uwzględniające działalność zawodową, społeczną (z akcentem na przynależność do Stowarzyszenia Elektryków Polskich i pełnione tam funkcje) i kombatancką; przedstawiono etapy ich pracy naukowej i dydaktycznej oraz ogólną charakterystykę ich dorobku naukowo-badawczego. Zaprezentowano wykaz patentów, stworzenie szkoły naukowej z danej dziedziny, a także promotorstwo doktorów.

Sesja III, Początki zastosowań elektrotechniki

Andrij Kryżaniwskij

Prąd stały czy prąd przemienny. Jak to było na początku elektryfikacji Lwowa

W artykule przedstawiono pierwsze lata elektryfikacji Lwowa. Wskazano na przyczyny wyboru prądu stałego, uzasadniając koniecznością zasilania tramwajowej sieci trakcyjnej. Opisano rozbudowę sieci elektroenergetycznej i przejście na prąd przemienny. Przedstawiono osoby zasłużone dla rozwoju energetyki Lwowa - wieloletniego dyrektora Miejskich Zakładów Elektrycznych Józefa Tomickiego oraz profesorów Politechniki Lwowskiej - Romana Dzieślewskiego oraz Gabriela Sokolnickiego.

Zbigniew Filinger

Początki energii prosumenckiej na Mazowszu w XIX wieku

W drugiej połowie XIX w. ludzkość doceniła praktyczną wartość zjawiska zwanego przewodzeniem prądu elektrycznego. Szybko „praktyczny” prąd elektryczny stał się źródłem światła, co zostało uznane za potrzebę pierwszoplanową. Na początku były budowane małe pojedyncze instalacje składające się z zespołu prądotwórczego, przewodów i lamp oświetleniowych. Powstawały instalacje w pałacach, restauracjach, hotelach, budynkach publicznych, teatrach, fabrykach i tam, gdzie były najbardziej potrzebne - dla oświetlenia ulic. Właścicielami i bezpośrednimi użytkownikami tych instalacji byli ludzie przeróżnych zawodów. Ich urządzenia wytwarzały energię elektryczną na ich własne potrzeby, czyli tak jak w obecnych czasach mówimy o energetyce prosumenckiej. W artykule został zamieszczony opis pierwszych instalacji w Warszawie i na Mazowszu.

Tomasz Gliniecki

Wprowadzenie napędu elektrycznego do komunikacji miejskiej na przykładzie tramwajów elbląskich (1895 r.)

Tramwaje do dziś stanowią najpowszechniejszy środek komunikacji miejskiej. Jednym z miast w Polsce, szczytujących się najdłuższym funkcjonowaniem tramwajów elektrycznych jest Elbląg, gdzie stałe kursowanie rozpoczęło się w 1895 r. Było to wówczas miasto o olbrzymiej dynamice rozwoju przemysłu. Pierwsze linie komunikacyjne zabezpieczały dowóz robotników do zakładów, łączyły stację kolei żelaznej z przystanią statków, wiodły także do podmiejskich terenów rekreacyjnych. Dla zabezpieczenia sieci tramwajowej w prąd wybudowano pierwszą w mieście elektrownię, zlokalizowaną w centrum Elbląga. Firmie tramwajowej zezwolono też na sprzedaż prądu przedsiębiorstwom i odbiorcom indywidualnym, oświetlenie ulic i placów miejskich. Gwałtowny przyrost odbiorców prądu spowodował w początku lat 20. XX w. przejście przedsiębiorstwa przez samorząd oraz budowę nowej, znacznie większej elektrowni miejskiej.

Aleksander Gąsiorowski

Telegraf elektromagnetyczny na drodze żelaznej warszawsko-wiedeńskiej w Częstochowie i okolicy do 1864 roku

W pracy krótko przedstawiono historię rozwoju telegrafu do 1864 roku, jako narzędzia komunikowania się ludzi na odległość oraz opisano budowę Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej w latach 1840-1842 i 1844-1848. Pokazano prowadzone prace przy budowie linii kolejowych telegrafów elektromagnetycznych wzdłuż tej drogi w 1852 roku oraz przedstawiono pracę tych telegrafów. Opisane zostały działania Powstańców Styczniowych w latach 1863-1864 skierowane na rosyjskie kolejowe linie komunikacyjne i urządzenia telegraficzne w pobliżu Częstochowy. Wykazano, że linie telegraficzne były pierwszymi urządzeniami elektrycznymi na ziemiach Królestwa Polskiego, które w sposób planowy niszczone w określonym celu.

Eligiusz Pawłowski, Dariusz Świsulski

Propagowanie elektrotechniki w latach 20 i 30 XX wieku na przykładzie samouczków technicznych Wydawnictwa Brunona Kotuli

W artykule przedstawiono serię Samouczków technicznych, wydawanych w latach 20 i 30 XX wieku w Cieszynie przez znanego księgarza i wydawcę Brunona Kotulę. Seria obejmuje ok. 135 pozycji, z czego znaczną część poświęcono różnorodnym tematom związanym z elektrotechniką. Opisano przykładowe rozwiązania propagowane w Samouczkach, takie jak budowę induktora Ruhmkorffa, pozwalającego uzyskać wysokie napięcie, budowę transformatora Tesli, przetwarzanie napięcia przemiennego z sieci miejskiej na niskie napięcie stałe, alarm bezpieczeństwa z mostkiem Wheatstone'a, telegraf wskazówkowy systemu Fromenta, pomiar prędkości światła metodą Foucaulta. Wiele z samouczków również dzisiaj może stanowić inspirację do samodzielnych eksperymentów.

Stefan Gierlotka

Poznanie wpływu prądu elektrycznego na człowieka

Opisano historię poznania właściwości elektrycznych ciała człowieka. Przedstawiono badania wartości impedancji ciała człowieka oraz skutków powodowanych prądem rażeniowym.

Sesja IV, Historia rozwiązań technicznych

Grzegorz Jezierski

Początki lampy rentgenowskiej

W artykule przedstawiono krótki zarys pierwszych lamp wyładowczych (zwanych też lampami jonowymi, gazowanymi lub lampami z zimną katodą) stosowanych do wytwarzania promieniowania rentgenowskiego od momentu jego odkrycia w 1895 r. do roku 1913, kiedy to pojawiła się właściwa lampa rentgenowska. Lampa ta, zwana lampą próżniową z gorącą katodą wykorzystująca dzięki zjawisku termoemisji efektywne, sterowalne źródło elektronów otworzyła nową erę w praktyce radiologicznej medycznej ale i przemysłowej. Twórcą tej lampy był amerykański wynalazca William D. Coolidge zwany popularnie „ojcem lampy rentgenowskiej”. Mimo dalszego, ciągłego rozwoju lampy rentgenowskiej, w swojej 100-letniej już historii podstawowa zasada działania lampy rentgenowskiej typu Coolidge'a nie uległa zmianie.

Jacek Kuszniar

Początki techniki światłowodowej

Historia światłowodów została zapoczątkowana przez przez Daniela Colladona, który wykorzystał zjawisko całkowitego wewnętrznego odbicia do prowadzenia światła w strumieniu wody. Kolejnym krokiem koniecznym do rozwoju techniki światłowodowej było opracowanie odpowiednich technologii wytwarzania i obróbki szkieł, które stały się podstawowym materiałem do wytwarzania światłowodów. Osiągnięcia w wymienionych obszarach pozwoliły na opracowywanie coraz doskonalszych rozwiązań. Do najważniejszych wśród nich należą: wprowadzenie płaszczu optycznego, opracowanie sposobów kształtowania profilu refrakcyjnego włókien, opracowanie konstrukcji światłowodu jednomodowego oraz obniżenie tłumienia z 1000 dB/km do 0,2 dB/km. Pozwoliło to na zastosowanie światłowodów w telekomunikacji, technice świetlnej, czujnikach pomiarowych oraz do przesyłania obrazów. Przedstawiony artykuł przybliży najbardziej zasłużone postaci i najważniejsze wydarzenia w rozwoju techniki światłowodowej.

Tadeusz Janowski, Leszek Jaroszyński

Magnetyczne mnożniki częstotliwości – badania naukowe w Politechnice Lubelskiej w latach 1968-2014

W artykule omówiono badania naukowe w dziedzinie magnetycznych i hybrydowych mnożników częstotliwości prowadzone w latach 1968-2014 w Politechnice Lubelskiej. Przedstawiono osiągnięcia w dorobku naukowym pracowników oraz wybrane wdrożenia przemysłowe zaprojektowanych rozwiązań.

Andrzej Skorupski

UMC-1 – pierwszy produkowany seryjnie polski komputer

W artykule przedstawiono dzieje pierwszego produkowanego seryjnie komputera I generacji czyli lampowej maszyny cyfrowej UMC-1. Zaprezentowano miejsce powstania komputera, głównych autorów jego opracowania oraz podstawowe jego parametry. Ponadto pokazano wpływ tej konstrukcji na dalsze prace badawcze i rozwojowe, a także działalność dydaktyczną placówki, którą obecnie jest Instytut Informatyki Politechniki Warszawskiej.

Sesja V, Historia Stowarzyszenia Elektryków Polskich

Jan Janusz Pawłowicz

Zarys powstania i rozwoju stowarzyszeń działających w dziedzinie elektryki w Polsce na tle historii tej dziedziny

W artykule scharakteryzowano rodzaje trzech różnych działów techniki, jakie wyłoniły się z dziedziny elektryczności oraz wskazano bezpodstawność zaliczania któregoś z nich do pozostałych. Przedstawiono historię powstawania stowarzyszeń działających w obrębie tych działów techniki w Polsce, dążenia do zjednoczenia członków tych stowarzyszeń w jednej organizacji wskazując główne przeszkody na drodze spełnienia tych dążeń. Omówiono działania formalno-prawne, jakie podjęto do sfinalizowania zjednoczenia się oraz tryb, formę i terminy, w jakich tego dokonano. Scharakteryzowano działalność publikacyjną w jednym z działów, jakim jest radiotechnika, ze wskazaniem osób wnoszących wkład w czuwanie nad poziomem i stroną merytoryczną wydawnictwa. Zwrócono uwagę na skalę rażących błędów w niektórych z kolejnych współczesnych publikacji, w których przedstawiono historię omawianych stowarzyszeń, szczególnie w kwestii trybu zjednoczenia się elektryków w jednym organizmie społecznym.

Jan Strzałka, Zbigniew Porada

Krakowski Oddział Stowarzyszenia Elektryków Polskich w latach 1919-2014

Okolo 1904 roku krakowscy elektrycy włączyli się w działalność Krakowskiego Towarzystwa Technicznego, a w kwietniu 1914 r. utworzono Sekcję Elektrotechniczną KTT. Sekcja Elektrotechniczna przy KTT istniała formalnie do 1920 roku, kiedy to utworzono Koło Krakowskie SEP, przemianowane w 1928 roku na Oddział. W marcu 1946 roku z inicjatywy członków przedwojennego Zarządu odbyło się pierwsze powojenne Walne Zebranie Oddziału, które wybrało Zarząd. W 1963 roku utworzono przy Oddziale terenowy Zespół Rzeczoznawców, przemianowany w 1983 r. na Ośrodek Rzeczoznawstwa SEP. W roku 1987 zainaugurowano w Oddziale uroczyste obchody Dnia Elektryka. Wielu działaczy Oddziału Krakowskiego SEP otrzymało liczne wyróżnienia w tym też aż 11 z nich nadano najwyższą godność SEP – tytuł członka honorowego.

Zbigniew Lubczyński

Działania na rzecz upamiętnienia dokonań Oddziału Wrocławskiego SEP

Przedstawiono okoliczności powołania Oddziału Wrocławskiego SEP i Komisji Historycznej Oddziału, a także jej działalność i plany na rok 2015.

Tomasz Eugeniusz Kołakowski

95 lat Oddziału Zagłębia Węglowego SEP

W artykule krótko omówiono historię dziewięćdziesięciu pięciu lat zrzeszania się inżynierów i techników elektryków na terenie działania Oddziału Zagłębia Węglowego (OZW) Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Teren ten zmieniał się poczynając tylko od obszaru Zagłębia Dąbrowskiego (Koło Sosnowieckie), później do 1939 roku powiększył się o polską część Górnego Śląska, a po wojnie zmniejszał się w wyniku wyłaniania się nowych Oddziałów SEP: Bielsko-Bialskiego, Częstochowskiego, Gliwickiego. Koło Sosnowieckie uznane zostało, obok kół w Warszawie, Krakowie, Lwowie, Łodzi i Poznaniu, jako założycielskie Koło SEP. Członkowie OZW odgrywali znaczącą rolę w działalności Stowarzyszenia. Dwóch z nich pełniło funkcję Prezesa SEP. Skupisko wielkiego przemysłu górniczego, hutniczego, maszynowego, czy chemicznego sprzyjało wzrostowi liczby inżynierów i techników, w tym także elektryków wszystkich specjalności. Historia OZW SEP nierozdzielnie związana była i jest z historią polityczną i gospodarczą Polski. W artykule zwrócono uwagę na te związki, jako czynniki kształtujące aktywne postawy członków SEP.

Andrzej Marusak

Sekcja Automatyki i Pomiarów Oddziału Warszawskiego SEP im. Kazimierza Szpotańskiego (1959-2015)

Sekcja Automatyki i Pomiarów Oddziału Warszawskiego SEP (SAiP OW) została założona w czasie, kiedy w Polsce zaczęto gwałtownie rozwijać energetykę, cukrownictwo, hutnictwo, górnictwo, przemysł okrętowy i inne rodzaje przemysłu. Ówczesny przemysł musiał być automatyzowany, a automatyka musiała sprostać wymaganiom światowym. Wiele fabryk projektowano i budowano na eksport (Europa, Afryka i Azja). Powstawały nowe instytuty naukowe i przemysłowe, biura projektowe i fabryki urządzeń oraz aparatury kontrolno-pomiarowej, a na uczelniach zakłady i katedry automatyki. W sumie, na terenie aglomeracji warszawskiej było kilkanaście tysięcy inżynierów i techników pracujących w zakładach związanych z automatyką i pomiarami. W latach 70. XX w. wystąpiło apogeum działalności SAiP OW, która w tamtych latach liczyła ponad 790 członków i 16 kół. Sekcja rozwijała wszystkie rodzaje działalności statutowej (np. zebrania techniczne, odczyty, konferencje, rzeczoznawstwo, wycieczki techniczno-szkoleniowe). Po "polskim przełomie", kiedy zaczęły upadać wielkie zakłady przemysłowe, zaczęła spadać liczba kół i członków należących do Sekcji. Od roku 2002 do Sekcji należy tylko jedno koło, ale jej działalność toczy się dalej, choć z mniejszym natężeniem niż poprzednio.

Piotr Szymczak, Paweł Prajzandanc, Adam Kowal

Zarys 50-letniej działalności Centralnej Komisji Młodzieży i Studentów SEP

W pracy przedstawiono komunikat nt. wybranych form aktywności CKMiS SEP w środowisku młodzieży studenckiej. Omówiono początki działalności oraz wybrane centralne imprezy młodzieżowe. Wspomniano jej pierwszych organizatorów oraz podano listę przewodniczących CKMiS w latach 1965-2015. W drugiej części referatu scharakteryzowano wybrane formy działalności, m.in. Ogólnopolskie Dni Młodego Elektryka oraz Konkurs „Wyróżniający się nauczyciel, opiekun i sojusznik młodzieży”. Zaakcentowano starania młodych o swoją tożsamość w Stowarzyszeniu, zakończone powołaniem Studenckiej Rady Koordynacyjnej SEP i włączeniem się w działalność międzynarodowej organizacji IEEE. W końcowej części pracy przedstawiono strategię działania CKMiS oraz sformułowano wnioski, wśród których uznano za celowe opracowanie i wydanie monografii przedstawiającej działalność młodzieżową w SEP.

Sesja VI, Historia przemysłu i organizacji elektrotechnicznych

Jacek Marecki

Działalność Komitetu Elektryfikacji Polski PAN w latach 1956-1961

Opisano historię powstania, organizację i program prac oraz dorobek naukowy Komitetu Elektryfikacji Polski przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk, działającego w latach 1956-1961. Przedstawiono sylwetki założycieli i członków kierownictwa Komitetu oraz tematykę najważniejszych prac opublikowanych w pięcioletnim okresie działalności KEP PAN.

Janusz Nowastowski

Rozwój przemysłu elektrotechnicznego na tle przemian własnościowych w latach 1989-2011

W artykule przedstawiono bardzo krótki rys historyczny przemysłu elektrotechnicznego w Polsce oraz szerzej przemiany w zakresie przemysłu przetwórczego, głównie elektrotechnicznego w okresie przemian ustrojowych i budowy III RP.

Wanda Gryglewicz-Kacerka, Jarosław Kacerka

Powstanie Oddziału Łódzkiego PTETiS

W artykule przedstawiono historię powołania do życia Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej (PTETiS) na tle dziejów i powstawania Wydziału Elektrycznego Politechniki Łódzkiej i osiągnięć założycieli Oddziału.

Anna Szlachta, Dorota Kuźniar

Międzynarodowe Seminarium Metrologów, geneza – historia – rozwój

Artykuł przedstawia genezę powstania i historię Międzynarodowego Seminarium Metrologów, które w roku bieżącym obchodzić będzie XX Jubileusz. Seminarium od początku (1993) organizowane jest w ramach międzynarodowej współpracy przez Katedrę Metrologii i Systemów Diagnostycznych Politechniki Rzeszowskiej i Katedrę Technologii Informacyjno-Pomiarowych Politechniki Lwowskiej oraz wspomagane organizacyjnie przez inne ośrodki naukowe krajowe i zagraniczne.

Sesja VII, Historia szkolnictwa elektrotechnicznego

Jerzy Hickiewicz, Przemysław Sadłowski

Początki polskiego elektrotechnicznego szkolnictwa wyższego

W opracowaniu opisano historię początków polskiego elektrotechnicznego szkolnictwa wyższego, poczynając od XIX w. Przedstawiono kilkakrotne próby uruchomienia polskiej wyższej uczelni technicznej w zaborze rosyjskim, rozpoczęte jeszcze w 1826 r., ale skutecznie uniemożliwiane przez zaborcę. Omówiono tworzenie się kierunku elektrotechnika, w zaborze austriackim, po uzyskaniu autonomii przez Galicję, w jedynej wówczas polskiej uczelni, Szkole Politechnicznej w Lwowie. Następnie przedstawiono rozwój elektrotechniki po I wojnie światowej, na uczelni lwowskiej i powstałej w 1915 r. lecz nadzwyczaj dynamicznie rozwijającej się polskiej Politechnice Warszawskiej, która w ciągu zaledwie kilkunastu lat dorównała uczelniom europejskim. Pokazano losy obu tych uczelni podczas II wojny światowej oraz ich wpływ na powstające po II wojnie światowej uczelnie techniczne w Polsce.

Jacek Ryszard Przygodzki, Wojciech Urbański

Wydział Elektryczny Politechniki Warszawskiej od powstania do roku 1951

Wydział Elektryczny Politechniki Warszawskiej powstał przez podział Wydziału Budowy Maszyn i Elektrotechniki. Po uzyskaniu samodzielności przez Wydział Elektryczny nastąpił szybki rozwój, budowa własnego gmachu i wzrost kadry. W czasie II wojny światowej, dzięki tajnemu nauczaniu, zachowano ciągłość działania. Po wojnie natychmiast uruchomiono studia - mimo strat osobowych, zniszczenia budynków i wyposażenia. Część kadry zasiliła nowo powstające politechniki, co miało duże znaczenie dla odbudowującego się i jednocześnie rozbudowującego wyższego szkolnictwa technicznego w kraju. W roku 1951 nastąpiło przyłączenie Wydziału Elektrycznego Szkoły Inżynierskiej im. Wawelberga i Rotwanda, następnie podział na dwa wydziały: Elektryczny i Łączności.

Mykhaylo Dorozhovets, Orest Ivakhiv

Metrologia elektryczna na Politechnice Lwowskiej - zarys historyczny

W artykule przedstawiono zarys historii metrologii elektrycznej w Politechnice Lwowskiej od początków jej założenia do chwili obecnej. Szczegółowo przedstawiono wszystkich kierowników Katedry Metrologii Elektrycznej oraz omówiono podstawowe kierunki badań i najważniejsze osiągnięcia naukowe Katedry uzyskane pod ich kierownictwem.

Barbara Ząbczyk-Chmielewska

Z historii Politechniki Gdańskiej 1904-1945

Politechnika Gdańska rozpoczęła swoją działalność 6 października 1904 r., jako Königliche Technische Hochschule zu Danzig. Zadaniem uczelni było szerzenie wiedzy technicznej na terenie Prus Zachodnich oraz Pomorza. Od początku działalności kadre uczelni tworzyło wielu wybitnych uczonych. Na sześciu wydziałach studia rozpoczęło blisko 200 studentów. W 1921 r. została oddana w jurysdykcję Senatowi Wolnego Miasta Gdańska. 5 kwietnia 1945 r. grupa operacyjna Ministerstwa Oświaty rozpoczęła odbudowę oraz uruchomienie uczelni. 24 maja 1945 r. Dekretem Rady Ministrów politechnika została przekształcona w polską państwową szkołę akademicką. W pierwszym roku po wojnie studia podjęło 1647 studentów. Kadre dydaktyczną stanowili pracownicy naukowcy z Politechniki Lwowskiej i Warszawskiej oraz Uniwersytetu Wileńskiego, w tym wielu wybitnych profesorów oraz liczni polscy absolwenci przedwojennej politechniki.

Zbigniew Porada, Marek Rejmer

40 lat kierunku studiów „Elektrotechnika” na Politechnice Krakowskiej

Politechnika Krakowska, która w roku 2015 obchodzi 70-lecie swego istnienia, w początkowym swym okresie nie prowadziła kształcenia studentów na kierunku – elektrotechnika, ale już wówczas od roku 1945 była tam Katedra Elektrotechniki Ogólnej. W wyniku zmian organizacyjnych w roku akademickim 1975/76 na Politechnice Krakowskiej został utworzony Wydział Transportu, na którym rozpoczęto kształcenie studentów na kierunku – elektrotechnika (specjalność: trakcja elektryczna). W wyniku dalszych przekształceń w roku 1991 powstał Wydział Inżynierii Elektrycznej, który od roku 1997 nosi nazwę Wydziału Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej. Aktualnie Wydział ten kształci studentów na 3 kierunkach: elektrotechnika, energetyka oraz informatyka.

Sesja VIII, Współcześni zasłużeni elektrycy

Jan Strzałka, Zbigniew Porada

Prof. Zbigniew Jasicki (1915-2001) - współtwórca polskiego systemu elektroenergetycznego

Prof. Zbigniew Jasicki (1915-2001) był wybitnym polskim elektroenergetykiem, głównym współtwórcą polskiego systemu energetycznego, w tym linii 220 kV Śląsk-Łódź oddanej do eksploatacji w 1947 r. Brał również udział w projektowaniu i budowie linii 400 kV. Był ponadto wybitnym naukowcem, wychowawcą wielu pokoleń polskich inżynierów. Jako profesor prowadził wykłady na Politechnice Śląskiej, Politechnice Poznańskiej i w Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Był także zasłużonym działaczem i Członkiem Honorowym SEP.

Wojciech Urbański

Profesor Eugeniusz Koziej – naukowiec, dydaktyk, społecznik

12 stycznia 2015 roku zmarł profesor dr hab. inż. Eugeniusz Koziej, zasłużony pracownik Politechniki Warszawskiej. Profesor E. Koziej był wybitnym znawcą maszyn elektrycznych i mechatroniki. Autor podręczników, artykułów naukowych i patentów. Członek Komitetu Elektrotechniki Polskiej Akademii Nauk w latach 1993-2003. Znakomity dydaktyk i wychowawca młodzieży akademickiej, promotor i recenzent kilkudziesięciu prac dyplomowych, rozpraw doktorskich i habilitacyjnych. Prowadził wykłady w Politechnice Warszawskiej i Lubelskiej, także na Uniwersytetach Technicznych w Helsinkach i Dreźnie. Wieloletni Dyrektor Instytutu Maszyn Elektrycznych, Kierownik Zakładów: Maszyn Elektrycznych i Elektrotechniki Ogólnej. Członek Honorowy Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej, aktywny działacz Stowarzyszenia Elektryków Polskich - Naczelnej Organizacji Technicznej. Założyciel Polskiego Towarzystwa Pojazdów Ekologicznych.

Jerzy Hickiewicz, Przemysław Sadłowski

Stefan Kudelski (1929-2013)

Tekst referatu przybliży postać wybitnego elektronika Stanisława Kudelskiego. Od najmłodszych lat zafascynował go elektrycznością. Już jako początkujący student skonstruował przenośny magnetofon. Za pieniądze uzyskane ze sprzedaży jego pierwszego egzemplarza założył prywatną firmę Kudelski w 1951 r. W 1952 r. zdobył I nagrodę w międzynarodowym konkursie CIMES (Concours International du Meilleur Enregistrement Sonore) w Lozannie. Aby sprostać konkurencji przerwał studia i zajął się produkcją magnetofonów, które nazwał Nagra. Magnetofony te wygrywały światową konkurencję, wykorzystywane były do wielu zadań i stały się znane i stosowane na całym świecie. Firma Kudelskiego stała się marką światową, była nagradzana statuetkami Oscara za zasługi dla udźwiękowienia filmów.

Andrzej Wac-Włodarczyk

Sylwetka naukowa profesora Tadeusza Janowskiego

Prezentowano w syntetyczny sposób ścieżkę edukacyjną i rozwój naukowy Profesora Tadeusza Janowskiego, wyróżniając w nim dwa podstawowe okresy - łódzki i lubelski, związane z lokalizacją Jego pracy. Opisano chronologię i miejsca zdobywania stopni i tytułu naukowego oraz budowania własnego zespołu dydaktycznego i szkoły naukowej. W artykule wymieniono zarówno mistrzów jak i wychowanków Profesora oraz główne ośrodki w kraju i za granicą z którymi współpracował i nadal utrzymuje kontakty. Zostały przywołane Jego najważniejsze osiągnięcia w zakresie współtworzenia i budowania pozycji Wydziału Elektrotechniki i Informatyki oraz Politechniki Lubelskiej.

MAPA KAMPUSU POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ

14 – Miejsce obrad

18 – Restauracja „Kwadratowa” (Bratniak)

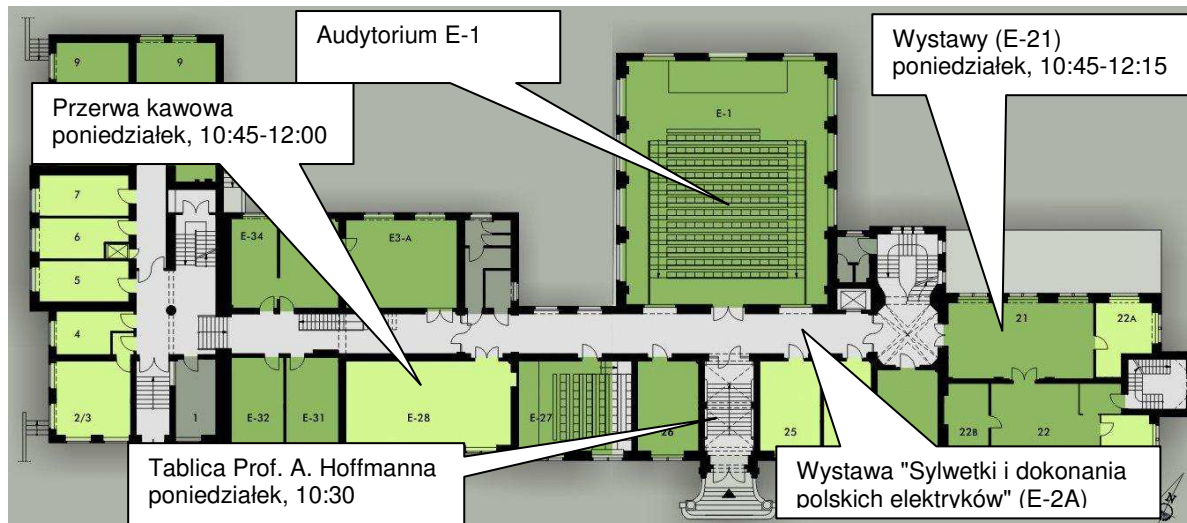

LEGENDA

1. Gmach Główny	18. Bratniak
2. Gmach B	19. Audytorium Novum
3. Portiernia Główna	20. Budynek Wydziału Mechanicznego
4. Centrum Informacyjne	21. Budynek A Wydziału Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki
5. Budynek A Wydziału Chemicznego	22. Budynek B Wydziału Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki
6. Budynek B Wydziału Chemicznego	23. Budynek Wydziału Oceanotechniki i Okrętownictwa
7. Budynek C Wydziału Chemicznego	24. Pawilon Jugosłowiański 1
9. Budynek Wydziału Zarządzania i Ekonomii	25. Pawilon Jugosłowiański 2
10a. Budynek A Wydziału Inżynierii Ładowej i Środowiska-Żelbet	26. Pawilon Jugosłowiański 3
10b. Budynek Wydziału Inżynierii Ładowej i Środowiska Laboratorium Budownictwa	27. Pawilon Jugosłowiański 4
12. Budynek Wydziału Inżynierii Ładowej i Środowiska-Kuźnia	28c. Budynek C Wydziału Elektrotechniki i Automatyki
13. Budynek Wydziału Mechanicznego Laboratorium Maszynowe	29. Budynek Wysokich Napięć
14. Budynek Wydziału Elektrotechniki i Automatyki	30. Budynek Centrum Nauczania Matematyki i Kształcenia na Odległość
15. Budynek D Wydziału Chemicznego - Inżynieria Chemiczna	31. Budynek Centrum Wiedzy i Przedsiębiorczości
16. Budynek Wydziału Mechanicznego - Hydromechanika	39. Budynek Działu Gospodarczego-Pawilon ZUT
17. Budynek Działu Gospodarczego - Misiówka	40. Pawilon Działu Eksploatacji

PLAN BUDYNKU WYDZIAŁU ELEKTROTECHNIKI I AUTOMATYKI POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ

Poziom 1

Poziom 0

